

Akutní průjem – možnosti samoléčby

Martin Doseděl^{1,2}, Tereza Hendrychová¹, Josef Malý^{1,3}

¹Katedra sociální a klinické farmacie, Farmaceutická fakulta UK v Hradci Králové

²Nemocnice Šumperk

³Oddělení klinické farmacie, Nemocniční lékárna, Fakultní nemocnice v Motole, Praha

Průjem je častý symptom, který je u značné části pacientů vhodný k samoléčení. Cílem sdělení bylo shrnout aktuální poznatky a terapeutické možnosti týkající se řešení průjmu v rámci samoléčení s důrazem na aktivní roli farmaceuta nebo farmaceutického asistenta. V rámci maximalizace účinku by měla být pacientovi doporučena nejvhodnější terapeutická alternativa v závislosti na charakteristice průjmu a s ohledem na specifika a preference pacienta, současně se je třeba zaměřit na vhodné dávkování, frekvenci a způsob užívání daného přípravku. Preferovány by měly být léčivé přípravky dostupné bez lékařského předpisu před ostatními kategoriemi přípravků a zapomínat by se nemělo na rehydrataci a realimentaci. Z minimalizace rizik je nezbytné věnovat pozornost tzv. varovným symptomům, u nichž není samoléčení bez konzultace s lékařem doporučeno. V souvislosti s terapeutickými alternativami průjmu je třeba věnovat pozornost kontraindikacím, lékovým interakcím a případným pochybením při jejich užívání či uchovávání.

Klíčová slova: samoléčení, průjem, farmaceutická péče.

Acute diarrhoea – self-treatment options

Diarrhea is a common symptom that is suitable for self-treatment in a significant proportion of patients. The aim of this article was to summarize current knowledge and therapeutic options regarding the management of diarrhea in the context of self-treatment, with emphasis on the active role of the pharmacist or pharmaceutical assistant. To maximize the effect, the most appropriate therapeutic alternative should be recommended to the patient depending on the characteristics of the diarrhea and taking into account the patient's specificities and preferences, while focusing on the appropriate dosage, frequency and route of administration of the product. Over-the-counter medicines should be preferred over other categories of products and rehydration, and appropriate diet should not be forgotten. To minimize risks, attention should be paid to warning symptoms for which self-treatment is not recommended without consulting a physician and, in the context of therapeutic alternatives, to their possible contraindications, drug interactions and possible errors in their use or storage.

Key words: self-treatment, diarrhea, pharmaceutical care.

Úvod

Samoléčení lze v podmínkách České republiky a na základě doporučení Světové zdravotnické organizace definovat jako „léčení lehčích zdravotních potíží prostřednictvím volně dostupných přípravků, prostředků a postupů s podporou zdravotnického pracovníka nebo bez ní“ (1). V rámci samoléčení pacient často přichází do lékárny, ať již z důvodu rady nebo zajištění volně dostupných přípravků a prostředků k samoléčení. Farmaceut nebo farmaceutický asistent by měli být těmi odborníky, kteří budou pacientovi garantovat účinné a bezpečné samoléčení.

Proto, aby nedošlo při rozhodování o vhodnosti samoléčení a výběru náležitého způsobu léčby k opomenutí některého ze zásadních kroků, by měl být v praxi využíván všeobecně platný algoritmus samoléčení (2). Při postupu dle tohoto algoritmu je třeba vždy nejdříve zjistit dostatek informací o pacientovi, charakteru a trvání jeho obtíží, dalších užíváních léčivých a výskytu tzv. varovných symptomů, kdy samoléčení bez konzultace s lékařem není vhodné. Tyto informace se následně využijí pro minimalizaci rizik samoléčení a pro maximalizaci jeho účinku. Mezi hlavní rizika samoléčení patří jeho nevhodnost pro daného pacienta,